

Гусєв А. О.
аспірант 2 року навчання
спеціальності 051 «Економіка»
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова,
м. Одеса, Україна

КОНЦЕПЦІЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ МАКРОСТАБІЛЬНОСТІ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ: АНАЛІТИЧНИЙ АСПЕКТ

У сучасних умовах глобальних трансформацій забезпечення соціально-економічної макростабільності стає основним завданням для національних економік. Автоматизація і роботизація виробництва як основний чинник впливу Індустрії 4.0 на економічну систему спричиняє глибокі структурні зрушення у сфері зайнятості, державного управління, фінансових ринків та соціального захисту. Це потребує переосмислення традиційних підходів щодо макроекономічного аналізу та формування нових механізмів регулювання з урахуванням цифрової трансформації. У такому контексті ключовим є аналітичний аспект соціально-економічної макростабільності, дослідження якого поставлено за мету в даних тезах.

Соціально-економічна макростабільність – такий стан економіки країни, за якого забезпечується:

- стійке економічне зростання, тобто постійна позитивна динаміка величини реального ВВП із мінімальним впливом циклічних коливань;
- соціально-економічна рівність, тобто забезпечення мінімального рівня розшарування населення за доходами;
- помірний рівень інфляції, тобто такі темпи зростання цін, що, з одного боку, не знецінюють доходи населення та з іншого – стимулюють підприємницьку активність замість заощадження;
- збалансованість бюджету та державного боргу, тобто відсутність або незначний бюджетний дефіцит та помірний рівень внутрішнього і зовнішнього боргу, за яких держава

здатна забезпечити необхідні видатки без ризиків виникнення боргової піраміди та дефолту;

- конкурентоспроможність на зовнішніх ринках, тобто забезпечення позитивного зовнішньоторговельного сальдо за рахунок експорту товарів і послуг з високою доданою вартістю.

Варто відзначити, що на сьогоднішній день новим індикатором соціально-економічної макростабільності стає досягнення цілей сталого розвитку, а саме збалансоване подолання соціально-економічних проблем з урахуванням екологічного чинника та збереження природно-ресурсного потенціалу [1, с. 42].

Під впливом цифровізації система соціально-економічної стабільності на макрорівні зазнає суттєвих змін. Особливий внесок у трансформацію соціально-економічної системи країни здійснює Індустрія 4.0 – концепція, що передбачає злиття технологій різних галузей у єдину саморегульовану систему із мінімальним втручанням людини у процеси виробництва [2, с. 121].

Індустрія 4.0 як основний фактор впливу на концепцію соціально-економічної макростабільності на сучасному етапі проявляється у таких напрямках:

- глибокі трансформації щодо природи зайнятості населення (впровадження штучного інтелекту, кіберфізичних систем та інших новітніх технологій призводить до зникнення традиційних професій та цілих галузей економіки, виникнення фундаментально нових професій і стрімкого зростання попиту на цифрові навички, а також посилення нових більш гнучких форм зайнятості. Такі тенденції спричиняють загострення проблеми структурного безробіття);
- нові можливості щодо економічного розвитку (поява та активне використання новітніх технологій сприяє збільшенню продуктивності праці та створює додатковий потенціал економічного зростання);
- нові загрози поляризації суспільства (впровадження в економіку нових технологічних розробок підвищує ризики розриву між новосформованими «цифровими елітами» та рештою населення, а також нерівного доступу

новітніх цифрових технологій між великими містами та невеликими населеними пунктами та між різними регіонами країни. Такі розриви потенційно загрожують посиленням соціально-економічної нерівності між різними категоріями громадян та між цілими регіонами країни);

- ризики, пов'язані зі стабільністю державної фіскальної політики (Індустрія 4.0 створює нові ризики для податково-бюджетної політики держави одночасно з двох сторін. З одного боку, через виникнення нових законодавчо неврегульованих видів і форм господарської діяльності виникають нові ризики скорочення бюджетних надходжень та тінізації економіки країни. З іншого боку, загроза масового технологічного безробіття вимагатиме від держави більших видатків на підтримку соціальної стабільності. Такі умови стають значним викликом для держави щодо уникнення суттєвого бюджетного дефіциту);
- нові можливості для зростання позицій економік країн, що розвиваються (цифровізація зовнішньоекономічної діяльності стимулює експорт високотехнологічних товарів і послуг, більш легкий доступ до міжнародних ринків, а також зменшення залежності від фізичної логістики. Такі умови надають країнам, що розвиваються, нові можливості для економічного розвитку, насамперед, країнам з високим людським капіталом та інтелектуальним потенціалом).

Отже, новітні тренди, викликані Четвертою промисловою революцією, для соціальної та економічної стабільності країни створюють як нові можливості, так і нові ризики. При цьому для оцінювання рівня соціально-економічної макростабільності в сучасних умовах використовуються наступні аналітичні підходи:

- індикативний підхід (оцінювання соціально-економічної макростабільності на основі сукупності ключових макроекономічних індикаторів);
- інтегральний підхід (визначення єдиного коефіцієнта соціально-економічної макростабільності, що враховує різні економічні, соціальні, екологічні, технологічні, демографічні, інституційні та інші фактори) [3];

- системно-структурний підхід (аналіз взаємозв'язків між різними підсистемами соціально-економічної макростабільності із використанням структурно-функціонального аналізу, методу аналізу ієрархій тощо);
- сценарний аналіз та моделювання стійкості (моделювання різних сценаріїв, що дозволяють оцінити зміни рівня макростабільності за різних умов);
- моніторинг на основі штучного інтелекту (інтеграція методів обробки великих даних, машинного навчання та нейронних мереж для виявлення закономірностей, прогнозування та оцінки стабільності соціально-економічних систем макрорівня в умовах Індустрії 4.0).

Таким чином, концепція соціально-економічної макростабільності передбачає стан економіки країни, за якого основні макроекономічні показники відповідають цільовим значенням із урахуванням цілей сталого розвитку. Індустрія 4.0 здійснює істотний вплив на соціальну та економічну стабільність на сучасному етапі. Визначення рівня соціально-економічної стабільності країни в умовах цифрової трансформації здійснюється із застосуванням різних аналітичних підходів, зокрема, індикативного, інтегрального, системно-структурного, сценарного моделювання, а також із використанням систем штучного інтелекту.

Список використаної літератури

1. Куценко В. І., Гаращук О. В., Толчій О. О. Пріоритетні напрями та принципи реалізації державної політики щодо забезпечення сталого розвитку. *Економіка природокористування і сталий розвиток*. 2020. № 7 (26). С. 40–47. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/166844/8-Kutsenko.pdf?sequence=1> (дата звернення: 14.06.2025).
2. Шпак Н. О., Кісь С. Ю. Розвиток Індустрії 4.0: нові можливості та виклики для сучасних підприємств. *Бізнес, інновації, менеджмент: проблеми та перспективи* : тези III Міжнар. наук.-практ. конф. Київ, 08 груд. 2022 р. С. 121.
3. Digital Economy and Society Index (DESI) 2022. Methodological Note. URL: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/desi> (reference date: 14.06.2025).